

AKTÜERLER DERNEĞİ

10.11.2010

T.C. Başbakanlık
Hazine Müsteşarlığı
Sigortacılık Genel Müdürlüğü'ne

Konu: Destekten Yoksun Kalma Tazminatı Hesaplaması
İlgi: 13/10/2010 tarih ve 48184 sayılı yazınız

İlgi'de kayıtlı yazınız ile çeşitli hususların 05/02/2010 tarih ve 2010/4 sayılı genelge kapsamındaki sigortalara ilişkin aktüeryal hesaplamayı gerektiren tazminat ödemelerinde gerek mevcut tereddütlerin izalesi gerekse tazminatın zorunlu sigortadan kaynaklandığı dikkate alınarak şirketler veya aktüerler arasında ödemelerin farklılaşmasının önlenmesini teminen yapılacak düzenlemeler ile ilgili olarak çeşitli konularda görüşlerimiz talep edilmiştir.

Bu doğrultuda 04/11/2010 Perşembe günü konu ile ilgili olarak aktif şekilde çalışmakta olan üyelerimizin davet edildiği ve çok sayıda üyemizin katıldığı bir toplantı organize edilmiştir. Toplantı sonucunda konuya ilişkin olarak elde edilen görüşler aşağıda maddeler halinde sıralanmıştır:

- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından bağlanan gelir ve aylıkların mahsubu:

Yapılan aktüeryal hesaplamalar ilgili mevzuatta bahsi geçen "destek" kavramı üzerine kurgulanmaktadır. Bu açıdan bakıldığında tazminat hesabına esas zarar tutarının, vefat ya da maluliyete sebebiyet veren olay sonrası durum ile söz konusu olay gerçekleşme idi yaşanacak durum arasındaki fark dikkate alınarak hesaplanması gerekmektedir. Dolayısı ile bu farkın hesabında olay sonrası yapılacak ödemelerin kim tarafından yapılacağı önemi yoktur. Bu nedenle SGK tarafından hak sahiplerine bağlanan gelir ve aylıkların peşin değerinin tazminattan mahsup edilmesi konusunda çoğunluk ile görüş birliğine varılmıştır. Aksi yönde bir uygulama sebepsiz zenginleşmeye sebebiyet verecektir. Örneğin diğer bütün özellikleri (yaşı, cinsiyeti, destek alan kişiler, gelir seviyesi vs.) ile aynı iki kişi dikkate alındığında bu tutarın düşülmemesi durumunda SGK'dan maaş bağlanan destek gören, SGK'dan maaş bağlanmayan bir destek görenden daha yüksek bir refah seviyesine taşınmış olacaktır. Bu da bağlanan kişi açısından bir sebepsiz zenginleşme anlamına gelmektedir.

Ayrıca kamu nezdinde bu tutarın düşülmesi ile yapılan hesaplamaların düşük olması ile şirketlerin kar ettiği yönünde yanlış bir izlenim oluştuğu gözlenmektedir. Söz konusu tazminat tutarı prim hesaplamalarında dikkate alınan en önemli kalem olduğundan bu tutarın düşüklüğünün (sektörün karlılık ve yüksek rekabet seviyesi de dikkate alındığında) şirketlerin karlılığından ziyade primlerin düşüklüğü yönünde bir etki yarattığı söylenebilir.

AKTÜERLER DERNEĞİ

AKTÜERLER DERNEĞİ

Konu ile ilgili olarak yoğun şekilde çalışmakta olan üyemiz Ali Haydar Elveren'in hesaplamalarına göre bu mahsubun yapılmaması durumunda sektörün yıllık tazminat yükü 30 milyon TL ile 60 milyon TL arasında artacak, bu durum sigortalılara primlendirmede kullanılan kırılımlar bazında değişmek kaydı ile minimum %5 civarında prim artışı şeklinde yansiyacaktır. Söz konusu artışın bazı noktalarda %20'lere kadar çıkabileceği öngörülmektedir.

Ancak destekten yoksunluk ve SGK ödemelerin durumu ile ilgili düzenlemelerin sigortacılık mevzuatı dışına taşan şekilde geniş bir alanı ilgilendirdiği ve hukuki yönünün teknik yönünden çok daha ağır bastığı ve yargı kararlarında yer alan mevcut çelişkiler de dikkate alınarak, bu hususların aktüeryal bir değerlendirmeden ziyade hukuki bir değerlendirmesinin elde edilmesi büyük önem arz etmektedir. Bu nedenle bu hususta sektör bazlı genel bir uygulama oluşturulmasını teminen hukuki bir ortak görüş ortaya çıkarılması amacı ile TSRŞB vasıtası ile sektörden bağımsız, tercihen akademik kökenli hukukçuların katılımı ile bir çalışma gerçekleştirilmesi yararlı ve hatta elzem görülmektedir.

- Hak sahiplerinin evlenme olasılığının yaş esasına göre kademeli olarak belirlenmesi:

Yapılan değerlendirmede AYİM tarafından kabul edilen ve olasılığın yaş ve cinsiyete göre kademeli olarak belirlendiği tablonun yaygın bir kullanımı olduğu görülmüştür. Konu ile ilgili olarak üyemiz Gülçin Dinçer tarafından hazırlanmış tablolar ekte yer almaktadır. TÜİK tarafından güncellenmiş tabloların kullanılmasının daha yerinde olacağı ancak TÜİK'in mevcut verileri incelendiğinde henüz bunun mümkün olmadığı yönünde görüş birliği bulunmaktadır.

- Evlenmemiş kız çocuklarının hak sahipliğinin sona ereceği yaş tespiti:

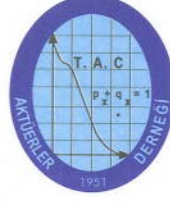
Bu konuda üniversiteye devam etmekte olan kız çocukları için 25, daha düşük seviye eğitim gören ya da okula devam etmeyen kız çocukları için 22 yaş olarak dikkate alınması yönünde tüm üyelerimiz arasında görüş birliği bulunmaktadır.

Ayrıca ölenin çocuk olması durumunda bakımın biteceği yaşı 18 olarak dikkate alınması yönünde yaygın bir görüş birliği bulunmaktadır. Bu uygulama hesaplamalar içinde sıklıkla karşılaşılan çocuk ölümü sonrasında bakım masrafı tenzili nedeni ile düşük tazminat hesaplaması ve bunun sorun olarak yansması durumunu belirli ölçüde ortadan kaldırmaktadır (bu durumda da 22 yaş alınması halinde bakım masrafı artacağından tazminat tutarı düşecektir).

- Gelir paylaşım kurallarının sosyal güvenlik sistemi ile paralel olarak düzenlenmesi:

Sosyal güvenlik uygulamaları havuz esaslı ile ve devletin sosyal koruma fonksiyonunu yerine getirmek amacı ile nimet-külfet dengesi gözetilmeksizin belirlenmiş kurallardan

AKTÜERLER DERNEĞİ

AKTÜERLER DERNEĞİ

oluşmaktadır. Bu nedenle görüş istenen konuların hiçbirisi için SGK mevzuatı ya da uygulamaları ile bir paralelliğin kesinlikle aranmaması sadece gerekli kıyaslanabilir olduğu durumlarda SGK uygulamalarının rehber olarak incelenebileceği görüşü oy birliği ile kabul edilmiştir.

Bu konuda üyelerimizin küçük farklılıklar içerse de genel olarak AYİM tablosu esasları çerçevesinde hareket ettiği belirlenmiştir.. Ayrıca bahsi geçen küçük farklılıkları da ortadan kaldıracak tamamen ortak tablo kullanılması için Dernek bünyesinde ayrı bir çalışma gerçekleştirilmesine karar verilmiştir.

Gelir paylaşımı konusunda vurgulanması gereken bir diğer konu ise AYİM tablosu esas alındığında tazminat hesabına esas gelir olarak ölenin gelirinin tamamının dikkate alındığı, SGK uygulamaların baz alınması halinde ise gelirin belirli bir oranının (%70) dikkate alınacağı bunun da tazminat tutarlarını düşüreceği gerçeğidir.

- Vücut fonksiyon kaybının kişinin çalışma/meslekte kazanma gücüne etkisinin saptanmasını teminen sosyal güvenlik hukukunda olduğu gibi yeknesak uygulamanın kurala bağlanması:

Bu konu tamamen aktüerlerin ve aktüerya biliminin yorum alanı dışında olduğu ve şirketler tarafından belirlenen oranların kullanıldığı yönünde üyelerimiz arasında görüş birliği bulunmaktadır. Bununla birlikte SGK uygulamalarının baz alınması konusunda önceki maddede belirttiğimiz hususları bir kez daha dikkatinize sunarız.

Bilgi ve görüşlerinize arz ederiz. .

Aktüerler Derneği adına

Taylan MATKAP

Genel Sekreter

Orhun Emre ÇELİK

Sayman

EKLER:

Ek 1 : Evlenme Olasılıkları Tabloları

AKTÜERLER DERNEĞİ

Uygulamada kadının yeniden evlenme olasılığı ile erkeğin yeniden evlenme olasılığı hususunda farklı tablolar uygulanmaktadır. Zira uygulanan tablolar incelendiğinde erkeğin yeniden evlenme olasılığının daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu hususta Yargıtay, Danıştay ve Askeri Yüksek İdare mahkemesi uygulamalarında genel olarak A.Y.İ.M'in geliştirdiği bu hususa ilişkin tablo uygulanmaktadır. İstisnai olmakla birlikte bu hususta başka tablo uygulanan durumlarla karşılaşıldığı olmaktadır.

SAĞ KALAN KADIN EŞLERİN YAŞLARINA GÖRE YENİDEN EVLENME OLASILIKLARINA İLİŞKİN TABLOLAR(*)

MOSER TABLOSU

20 yaşındaki dul kadın için %72
25 yaşındaki dul kadın için %48
30 yaşındaki dul kadın için %28
35 yaşındaki dul kadın için %17
40 yaşındaki dul kadın için % 9

STAUFFER/SCHAETZLE TABLOSU

18 yaşındaki dul kadın için %75
20 yaşındaki dul kadın için %70
25 yaşındaki dul kadın için %40
30 yaşındaki dul kadın için %26
35 yaşındaki dul kadın için %15
40 yaşındaki dul kadın için % 9
45 yaşındaki dul kadın için % 7
50 yaşındaki dul kadın için % 4
55 yaşındaki dul kadın için % 3

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ TABLOSU

17-20 yaşları aralığındaki dul kadınlar için %52
21-25 yaşları aralığındaki dul kadınlar için %40
26-30 yaşları aralığındaki dul kadınlar için %27
31-35 yaşları aralığındaki dul kadınlar için %17
36-40 yaşları aralığındaki dul kadınlar için % 9
41-50 yaşları aralığındaki dul kadınlar için % 2
51-55 yaşları aralığındaki dul kadınlar için % 1

İş bu yüzdeler çocuksuz olan dul kadın kadınlar için olup 18 yaşından küçük her bir çocuk için uygulamada %5 oranında indirim yapılarak buna göre hesaplama yapılmaktadır. D.İ.E tarafından 1967-1973 yılları arasındaki 7 yıllık dönemi kapsayan bir araştırmaya göre, Türkiye de eşi ölen erkeklerin, eşi ölen kadınlara oranla, yeniden evlenme olasılıklarının %77,13 oranında daha yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Dr.K.Emre Gökyayla tarafından bu %77,13 oranının Moser ile Stauffer/Schaetzle'nin kadınlar için düzenledikleri tablolara uygulanması sonucu ortaya çıkan erkekler için evlenme olasılıkları tabloları şu şekilde ortaya çıkmaktadır.

MOSER TABLOSUNUN ERKEKLERE UYGULANMASI

20 yaşındaki dul erkek için %90
25 yaşındaki dul erkek için %85
30 yaşındaki dul erkek için %50
35 yaşındaki dul erkek için %30

Gülçin Dinçer

40 yaşındaki dul erkek için %16
50 yaşındaki dul erkek için % 4

STAUFFER/SCHAETZLE (ERKEKLER İÇİN) TABLOSU :

18 yaşındaki dul erkek için %75
20 yaşındaki dul erkek için %70
25 yaşındaki dul erkek için %40
30 yaşındaki dul erkek için %26
35 yaşındaki dul erkek için %15
40 yaşındaki dul erkek için % 9
45 yaşındaki dul erkek için % 7
50 yaşındaki dul erkek için % 4
55 yaşındaki dul erkek için % 3

ASKERİ YÜKSEK İDARE MAHKEMESİ TABLOSUNUN ERKEKLERE UYARLANMASI

17-20 yaşları aralığındaki dul erkekler için %90
21-25 yaşları aralığındaki dul erkekler için %70
26-30 yaşları aralığındaki dul erkekler için %48
31-35 yaşları aralığındaki dul erkekler için %30
36-40 yaşları aralığındaki dul erkekler için %15
41-50 yaşları aralığındaki dul erkekler için % 4
51-55 yaşları aralığındaki dul erkekler için % 2

Gülçin Dinçer

